

Jobbhälsoindex 2018:1

En miljon anställda känner på grund av arbetet psykiskt obehag av att gå till jobbet några gånger per månad eller oftare

Jobbhälsoindex 2018
Rapport 1
2018-06-28

Jobbhälsoindex i Sverige av
Svenskt Kvalitetsindex, SKI

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	4
Om Jobbhälsindex.....	5
Om Svenskt Kvalitetsindex	5
Något om redovisningsprinciper	5
Om denna rapport och undersökningen i övrigt	6
En miljon känner psykiskt obehag att gå till jobbet några gånger per månad eller oftare.	7
Allt fler känner psykiskt obehag att gå till jobbet – ny folksjukdom?	8
Chefen känner oftare psykiskt obehag inför jobbet än medarbetarna.	9
Att känna psykiskt obehag inför jobbet vanligare vid månadslön under 25 000 kr.	10
Utbildning verkar inte hjälpa mot psykiskt obehag inför jobbet	11
Hög andel med psykiskt obehag i mansdominerande branscher	12
Fritidsledare, barnskötare och lokalvårdare känner ofta psykiskt obehag inför jobbet	13
Sömlösa nätter för de som känner psykiskt obehag inför jobbet.....	14
Missnöjd med arbetet är vanligt om känner psykiskt obehag inför jobbet.	15
Svårt att hantera stress går hand i hand med psykiska obehagskänslor inför jobbet.....	16
Anställda som känner psykiskt obehag inför jobbet vill lämna sin arbetsgivare	17
Dåligt renommé för arbetsgivare med stressade anställda.....	18

Sammanfattning

- Vi ser att allt fler upplever psykiskt obehag inför att gå till jobbet. Det är idag 380 000 personer som på grund av arbetet känner psykiskt obehag flera gånger varje vecka av att gå till jobbet. Ytterligare över 600 000 känner sådant obehag några gånger varje månad.
  - Av årets Jobbhälsindex framgår också att detta förhållande har ökat – det är allt fler som på grund av arbetet känner psykiskt obehag av att gå till jobbet jämfört med tidigare år. Vi ser också att det är vanligare bland de yngre anställda – såväl bland kvinnor som män - jämfört med de äldre och vi ser också att det fortsätter att öka för kvinnor i alla åldrar och yngre män. För män från åldersklass 40 år och äldre ser vi däremot detta år 2018, en minskad andel som känner psykiskt obehag att gå till jobbet.
  - Chefer upplever i större utsträckning psykiskt obehag inför att gå till jobbet jämfört med medarbetare. Och detta förhållande gäller särskilt för manliga chefer. Också detta förhållande ökar jämfört med tidigare år, vilket gör att vi avser göra en kommande särskilt studie kring chefer.
  - Vi ser att inkomst har viss betydelse. Det är något vanligare att anställda med en månadslön upp till 25 000 kr känner psykiskt obehag inför jobbet än de med högre lön. Däremot verkar inte utbildningsnivå ha någon betydelse. Här ser vi inga skillnader beroende på vilken utbildningsbakgrund man har.
  - Vi noterar i år att anställda i en del manligt dominerade näringsgrenar i större utsträckning uppger att de känner psykiskt obehag inför jobbet än i många könsmässigt blandade näringsgrenar.
  - Fritidsledare, barnskötare och lokalvårdare är annars exempel på yrken där många känner psykiskt obehag inför jobbet.
  - Kännetecknande för anställda som känner psykiskt obehag inför arbetet är sömlösa nätter, missnöje med sitt arbete och betydligt större vilja att lämna sin arbetsgivare än vad de som inte känner några psykiska obehag tycker. De aktar sig också för att rekommendera andra att söka jobb i sin organisation.
-
- Hur frågan om den ökande psykiska ohälsan i arbetslivet ska lösas ger tyvärr denna rapport inget klart eller enkelt svar på, och sannolikt finns heller inga enkla svar. Däremot kan rapporten och Jobbhälsindex i övrigt ge ytterligare underlag för sådana diskussioner.
  - I ett antal kommande rapporter tar vi upp flera olika områden kring arbetsmiljö, arbetshälsa, jobbtillfredsställelse, hållbarhet, produktivitet etc. Vi avser också, genom Svenskt Kvalitetsindex medverkan, även belysa eventuella samband mellan medarbetarnöjdhet/jobbhälsa och kvalitetsfrågor/kundnöjdhet.

Om Jobbhälsoindex

Jobbhälsoindex, som sedan 2007 genomförs årligen bygger på ett representativt urval av svenskar i åldern 20 – 65 år som arbetar minst halvtid.

Jobbhälsoindex består av ett 70-tal olika frågor om arbetsförhållanden, hälsa, sjukfrånvaro, motivation, etc samt därutöver ett antal andra variabler. För 2018 har totalt 9 991 respondenter besvarat frågorna i Jobbhälsoindex av ett totalt representativt urval på drygt 17 200 personer. Urvalet har skett utifrån befolkningsregistret i åldersgruppen 20 – 65 år samt med en årsinkomst över 100 000 kr (*minst halvtid*). Ungefär två tredjedelar har besvarat enkäten elektroniskt på webportal, resterande ca en tredjedel genom telefonintervjuer.

Detta gör Jobbhälsoindex till landets största nationella representativa årliga undersökning om arbetsmiljö, hälsa, ohälsa, arbetsförhållanden, medarbetarnöjdhet etc. Den officiella arbetsmiljöundersökningen (AMU) genomförs vartannat år.

Syftet med Jobbhälsoindex är att visa på trender, nivåer och jämförelser av de anställdas syn på arbetet i en mängd olika avseenden inom hela den svenska arbetsmarknaden.

Genom att Jobbhälsoindex omfattar ett så stort antal personer kan ett flertal olika nedbrytningar göras på exempelvis ålder, kön, sektorer, näringsgrenar, vissa yrken, regioner, inkomst, utbildning, sjukdagar etc.

Jobbhälsoindex tas fram av Jobbhälsoindex i Sverige AB och Svenskt Kvalitetsindex, SKI. Under tidigare år har flera rapporter presenterats i samarbete med branschorganisationen Sveriges Företagshälsor under namnet **Jobbhälsobarometern**. Från och med 2018 presenteras allt material från denna databas under namnet **Jobbhälsoindex**. Jobbhälsoindex i Sverige AB ägs av grundaren till Jobbhälsobarometern/Jobbhälsoindex och SKI ägs av Institutet för Kvalitetsutveckling (SIQ).

Om Svenskt Kvalitetsindex

Svenskt Kvalitetsindex, SKI är ett av landets ledande undersökningsföretag. Sedan 1989 har SKI tillsammans med Handelshögskolan i Stockholm studerat sambandet mellan nöjda kunder, nöjda medarbetare och företags lönsamhet. SKI är det enda undersökningsföretag som visar hur samtliga aktörer i en bransch uppfattas av sina kunder.

Branschrapporterna från SKI emotses med stora förväntningar av marknaden. Inget annat undersökningsföretag kan erbjuda något motsvarande, med samma genomslagskraft. Utöver undersökningar bedriver SKI även forskning i samarbete med Handelshögskolan i Stockholm, Chalmers, Karolinska Institutet samt Institutet för Kvalitetsutveckling (SIQ) vilket också är ägare till SKI.

Något om redovisningsprinciper

Några frågor besvaras med ja eller nej, några med flera olika svarsalternativ medan flertalet av frågorna är formulerade som påståenden där respondenten ombeds ange exempelvis hur nöjd man är eller hur mycket man instämmer i påståendet på en tiogradig skala. När vi i olika diagram redovisar de sistnämnda frågorna (tio-skals frågorna) använder vi ibland medelvärde men oftast redovisar vi andelen som ger ett tydligare uttryck för att man instämmer alternativt inte instämmer

eller är nöjd alternativt inte nöjd. Värdena 8-10 på en tiogradig skala där 10 = "Instämmer helt" och 1="instämmer inte alls" kategoriserar vi som "Instämmer" medan värden 1-4 kategoriseras som "Instämmer inte". Motsvarande sker vad gäller nöjd/icke nöjd, bra/icke bra etc. Värdena 5-7 kategoriserar vi som "varken eller". I den här rapporten gäller detta diagram 9 till 12.

Om denna rapport och undersökningen i övrigt

I denna rapport fokuserar vi på psykisk ohälsa i arbetslivet. Det är frågeställningen; *"Har du på grund av arbetet känt psykiskt obehag att gå till jobbet?"*. Frågan har fyra svarsalternativ; 1) Nej 2)Ja, några ggr/år 3)Ja, några ggr/månad 4)Ja, flera ggr/vecka. Vi jämför hur man upplever detta uppdelat en rad olika bakgrundsvariabler. Rapporten är inte avsedda att täcka hela detta område och det finns en rad närliggande frågeställningar och fler bakgrundsvariabler som vi inte presenterar här.

Vad som upplevs som psykiskt obehag är självklart individuellt och det är den enskilde anställda – respondenten - som själv gör denna bedömning. Var gränsen går mellan exempelvis att vara lite allmänt missnöjd och känna psykisk olust avgörs av den svarande. Detta gäller samtliga frågor i Jobbhälsindex. Även om vi skulle kunna hämta vissa data som kön, ålder och bostadsort från de urval som gjorts får vi inte använda dessa metadata. Det är alltså det arbetande folket som bedömer och ger alla svar. I årets Jobbhälsindex är det alltså ett representativt urval bestående av 9 991 personer som ger svar på tal.

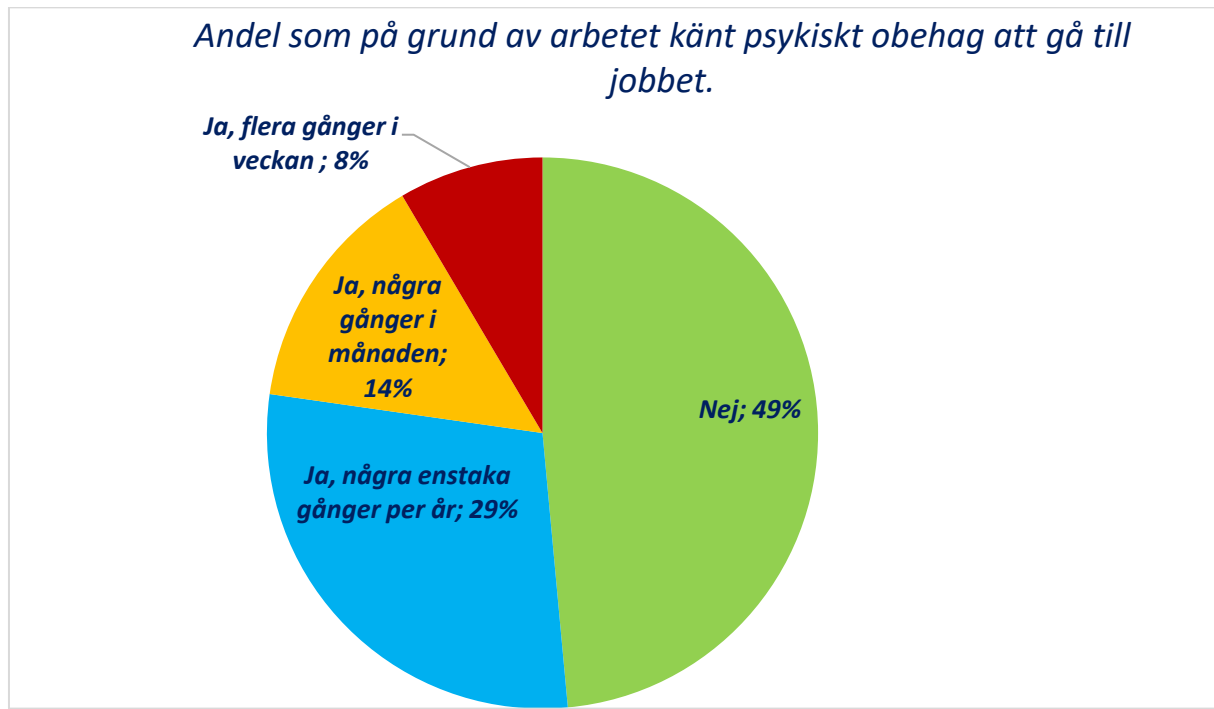
Frågor om Jobbhälsindex och denna rapport besvaras av:

- Johan Parmler, Svenskt Kvalitetsindex, 073-151 75 98
- Lars Hjalmarsson, Jobbhälsindex, 070-877 76 80

Ytterligare information finns även på:

jobbhalsoindex.se
kvalitetsindex.se

En miljon känner psykiskt obehag att gå till jobbet några gånger per månad eller oftare.

Diagram 1. Redovisning av hur stor andel av landets anställda som på grund av arbetet känt psykiskt obehag av att gå till jobbet och om så är fallet i vilken utsträckning man känt sådant obehag.

Av diagrammet framgår att drygt 8 procent känt psykiskt obehag på grund av arbetet att gå till jobbet flera gånger varje vecka. Ytterligare 14 procent upplever samma obehag några gånger i månaden. Det är sammanlagt närmare 23 procent – nästan var fjärde anställd. Det motsvarar på hela den svenska arbetsmarknaden närmare 1 000 000 personer som alltså känt psykiskt obehag att gå till jobbet några gånger i månaden eller oftare, om vi räknar med 4 500 000 personer som arbetar minst halvtid i åldern 20 - 65 år.

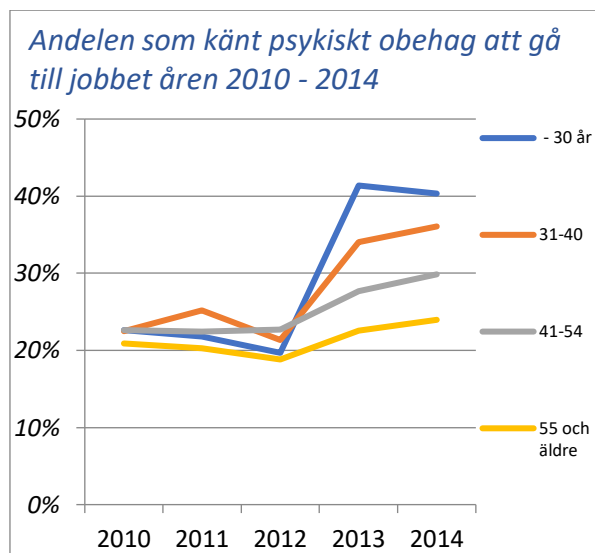
De 8,5 procent (avrundat i diagrammet) som på grund av arbetet känt psykiskt obehag av att gå till jobbet **flera gånger varje vecka** motsvarar på hela arbetsmarknaden drygt 380 000 personer.

Därtill kommer att det kan finnas personer som känner psykiska obehag på grund av annat än jobbet, men de ingår inte i denna rapport.

I denna rapport tittar vi närmare på denna fråga och gör jämförelser mellan branscher, yrken, kön etc.

Vi fortsätter med hur det har sett ut tidigare och ser hur utvecklingen varit.

Allt fler känner psykiskt obehag att gå till jobbet – ny folksjukdom?

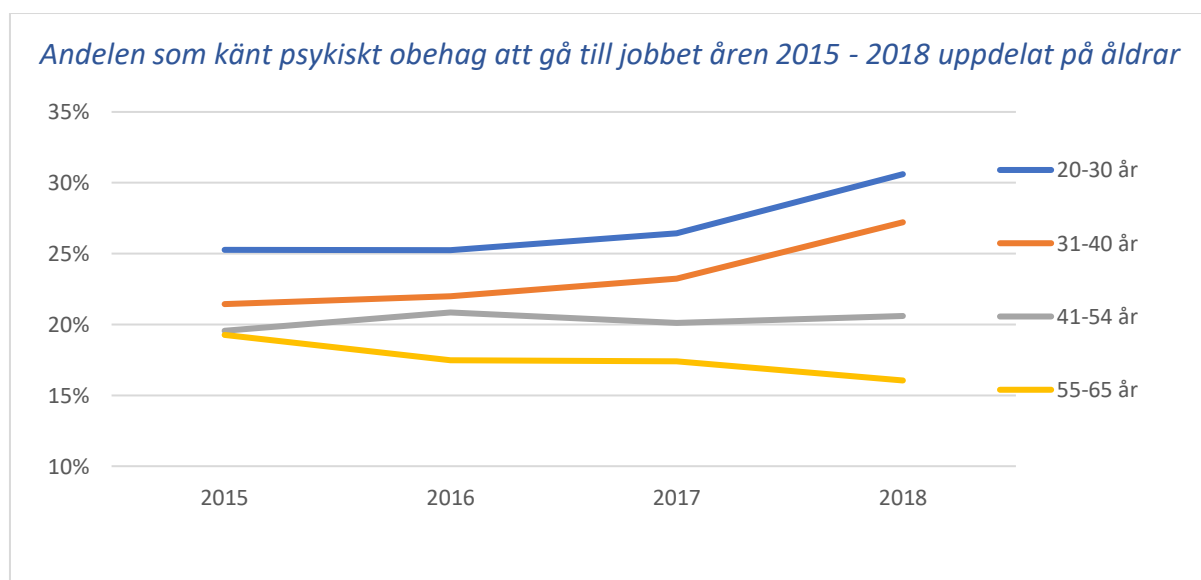
Diagram 2a. Andelen personer som på grund av arbetet känt psykiskt obehag att gå till jobbet åren 2010 till 2014 uppdelat på åldersklasser.

Av diagrammet framgår att det skedde en dramatisk ökning av andelen som känt psykiskt obehag av att gå till jobbet 2013 vilken sedan fortsatte 2014.

Fram till och med 2014 fanns endast två svarsalternativ på frågan om känt psykiskt obehag; ja eller nej. På grund av den dramatiska ökningen 2013/14 infördes från och med 2015 därför fyra svarsalternativ;

1. Nej,
2. Ja, någon gång per år
3. Ja, några gånger per /månad
4. Ja flera gånger per vecka.

I diagrammet nedan som visar utvecklingen från 2015 redovisas andel som angett svarsalternativen 3 och 4. De båda diagrammens skalor är därför inte jämförbara.

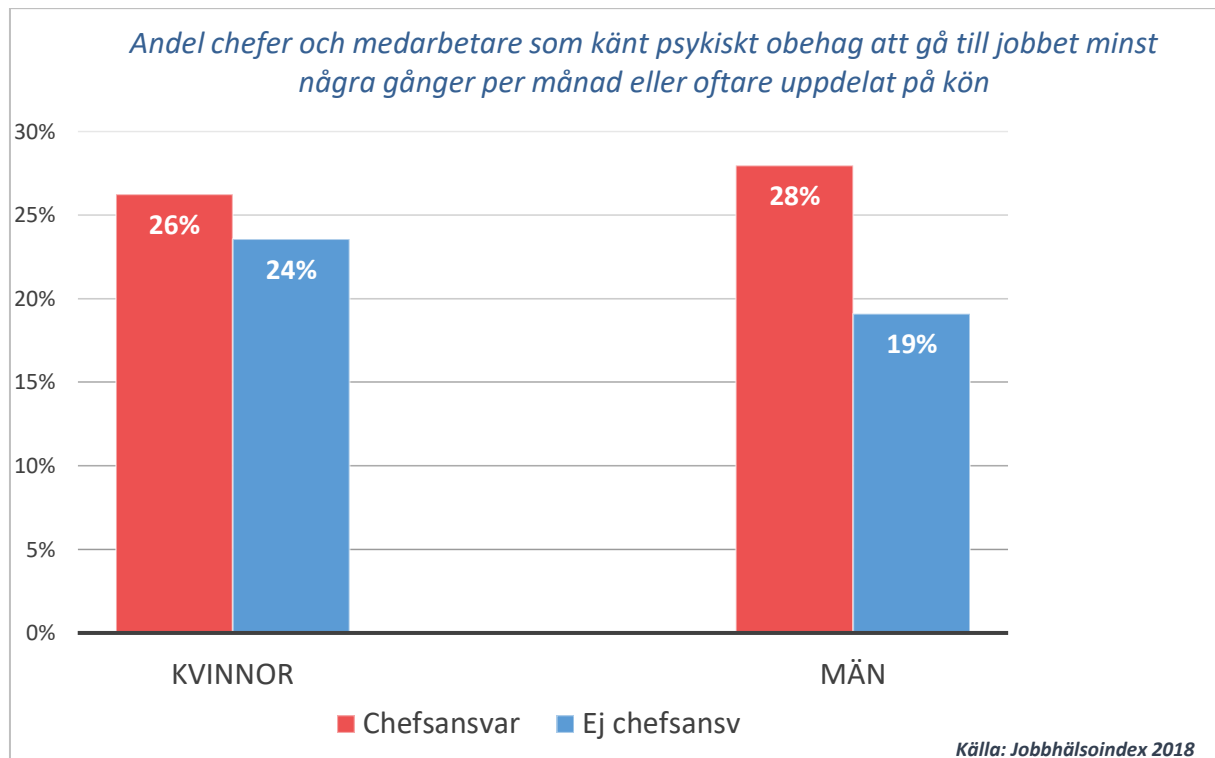

Diagram 2b. Andelen personer som på grund av arbetet känt psykiskt obehag att gå till jobbet (3) några gånger per /månad eller (4) flera gånger per vecka åren 2015 till 2018 uppdelat på åldersklasser.

Diagrammet visar att det är framförallt de yngre som känner psykiskt obehag inför att gå till jobbet. Vi ser också att denna skillnad mellan åldrarna har ökat senaste året påtagligt. Bland de yngre ökar andelen som grund av arbetet känt psykiskt obehag att gå till jobbet både bland män och kvinnor, särskilt det senaste året. Bland de äldre anställda har andelen som känner psykiska obehag även ökat bland kvinnor medan andelen äldre män som känner psykiskt obehag har minskat 2018.

Chefen känner oftare psykiskt obehag inför jobbet än medarbetarna.

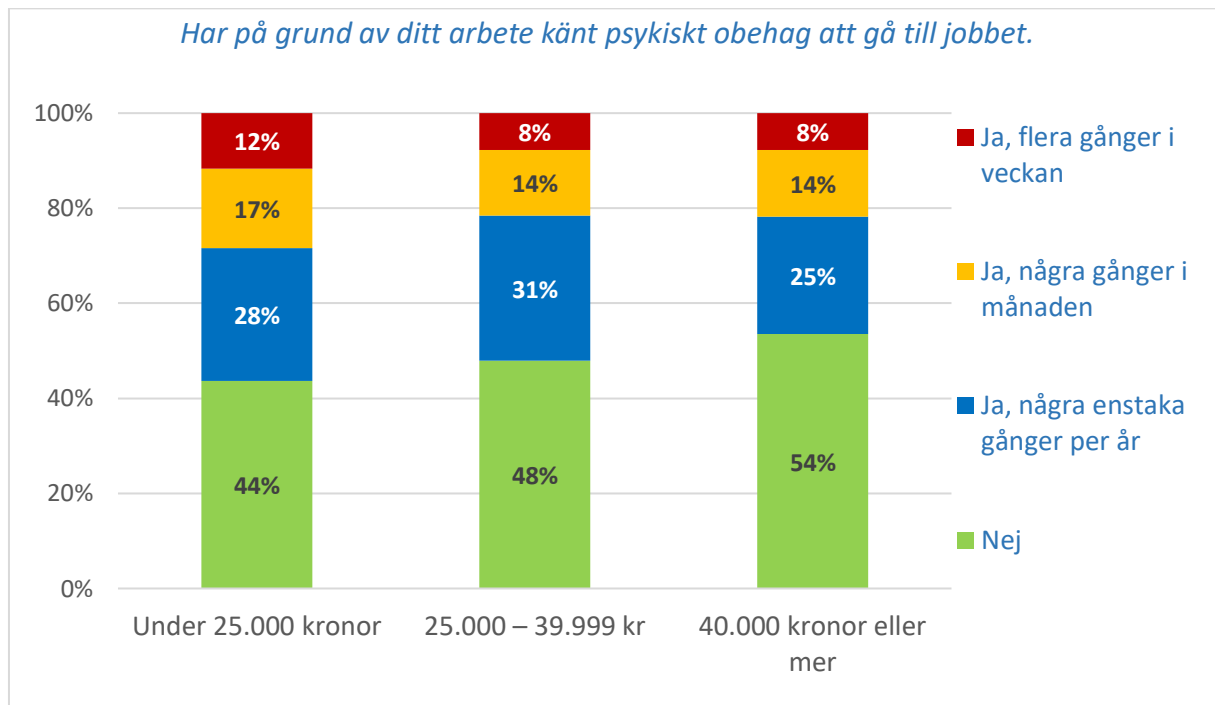

Diagram 3. Redovisning av hur stor andel av landets chefer respektive medarbetare som på grund av arbetet känt psykiskt obehag av att gå till jobbet 3) några gånger per månad eller 4) flera gånger per vecka uppdelat på kön

Av diagrammet framgår att hela 28 procent av de manliga cheferna känt psykiskt obehag på grund av arbetet att gå till jobbet flera gånger varje vecka eller åtminstone några gånger per månad. Motsvarande andel bland de manliga medarbetarna är 19 procent.

Även andelen kvinnliga chefer som känner psykiskt obehag att gå till jobbet är högre, 26 procent, än för kvinnliga medarbetare, 24 procent. Skillnaden dem emellan är dock här inte statistiskt signifikant.

Att känna psykiskt obehag inför jobbet vanligare vid månadslön under 25 000 kr.

Diagram 4. Redovisning av andel personer som känt psykiskt obehag inför jobbet och i så fall hur ofta uppdelat på personens månadsinkomst (före skatt).

Av diagrammet framgår att det finns ett visst samband mellan månadsinkomst och huruvida man känner psykiskt obehag inför jobbet. Av de med en inkomst under 25 000 kronor har 12 procent känt psykiskt obehag inför jobbet flera gånger per vecka och 17 procent några gånger per månad. Motsvarande andel för de med månadsinkomster från 25 000 kr och uppåt är 8 respektive 14 procent.

Utbildning verkar inte hjälpa mot psykiskt obehag inför jobbet

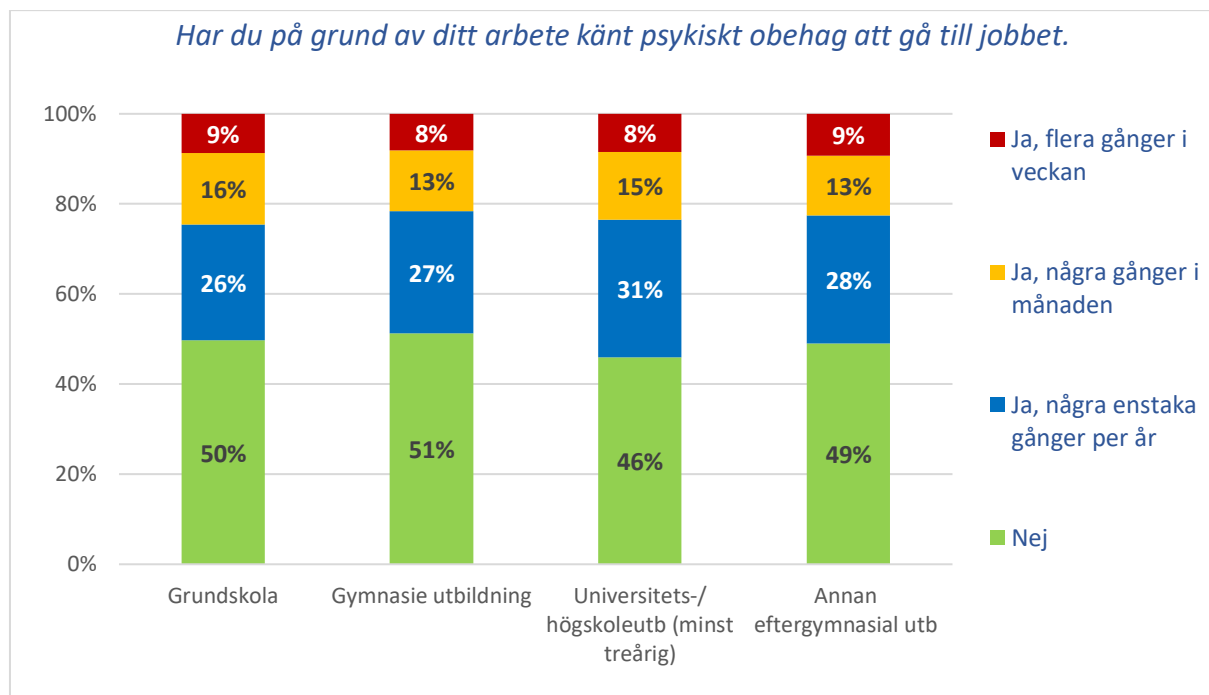

Diagram 5. Redovisning av andel personer som känt psykiskt obehag inför jobbet och i så fall hur ofta uppdelat på personens högsta utbildningsnivå.

Av diagrammet framgår att det inte finns några större skillnader mellan de olika utbildningsnivåerna.

Hög andel med psykiskt obehag i mansdominerande branscher

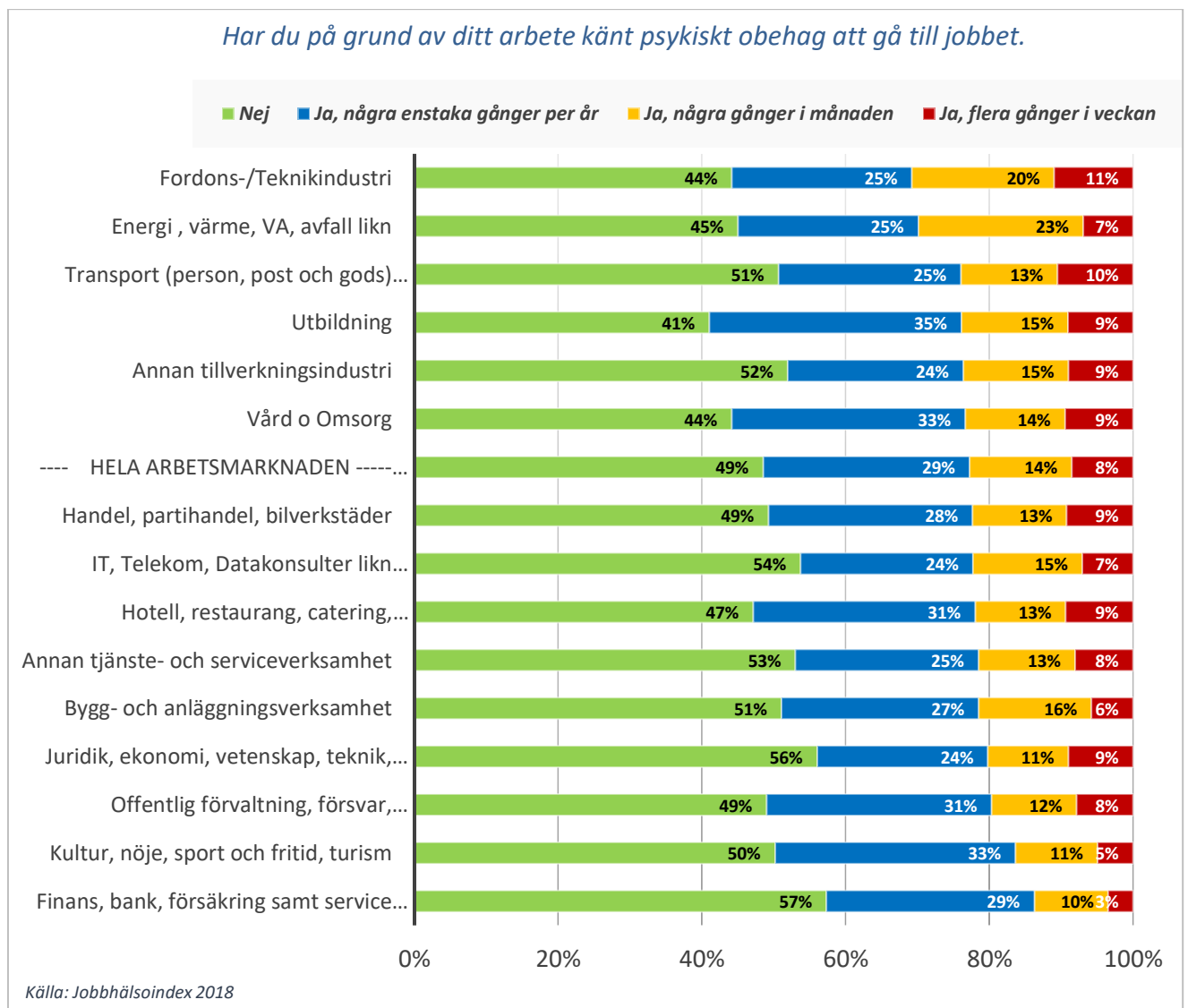
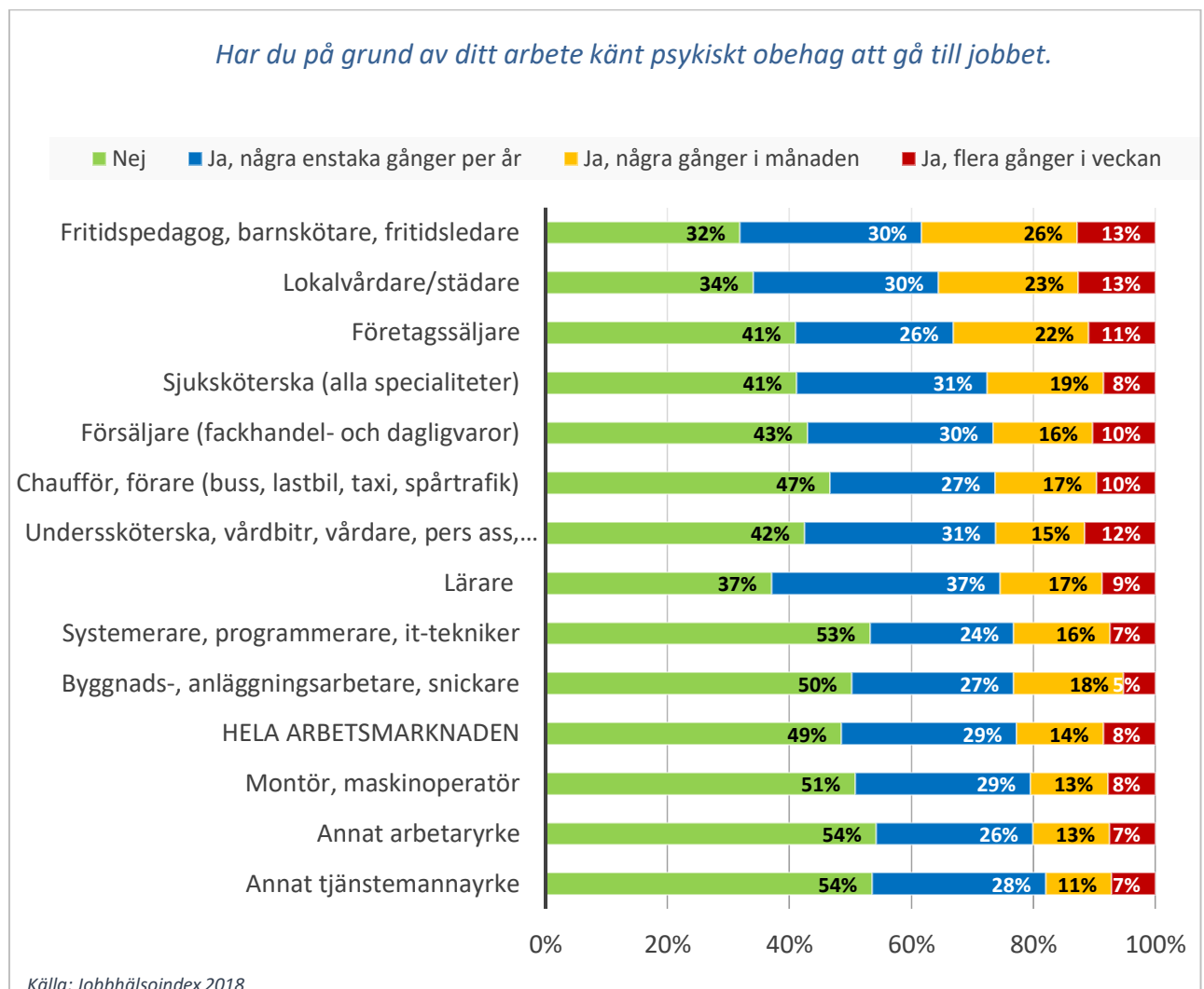

Diagram 6. Redovisning av andel personer som känt psykiskt obehag inför jobbet och i så fall hur ofta uppdelat på olika näringsgrenar

Av diagrammet framgår att 11 procent av de som arbetar inom Fordons- och teknikindustrin känt av psykiskt obehag inför jobbet flera gånger per vecka och ytterligare 20 procent har känt så några gånger per månad. Motsvarande andel för de som arbetar inom Finans, bank och försäkringsområdet är 3 respektive 10 procent.

Det bör dock noteras att vid uppdelning på näringsgrenar så ökar den statistiska osäkerheten för de mindre näringsgrenarna. Den exakta rangordningen av de olika näringsgrenarna är inte statistiskt signifikant, det handlar mer om över, under eller i närheten av genomsnittet – Hela arbetsmarknaden.

Fritidsledare, barnskötare och lokalvårdare känner ofta psykiskt obehag inför jobbet

Diagram 7. Redovisning av andel personer som känt psykiskt obehag inför jobbet och i så fall hur ofta uppdelat på olika yrken. De angivna yrkena är de vanligaste förekommande på den svenska arbetsmarknaden. Vissa yrken är sammanslagna till yrkesgrupper. Övriga yrken har för få utövare för statistisk särredovisning och återfinns under annat arbetaryrke respektive annat tjänstemannayrke.

Av diagrammet framgår att 13 procent av fritidspedagoger, fritidsledare och barnskötare känt av psykiskt obehag inför jobbet flera gånger per vecka och ytterligare 26 procent har känt så några gånger per månad. Sammantaget långt mer än en tredjedel. Motsvarande andel för annat tjänstemannayrke, vilket är de flesta, är 7 respektive 11 procent.

Även här bör noteras att den exakta rangordningen av de olika yrkena inte är statistiskt signifikant.

Sömnlösa nätter för de som känner psykiskt obehag inför jobbet

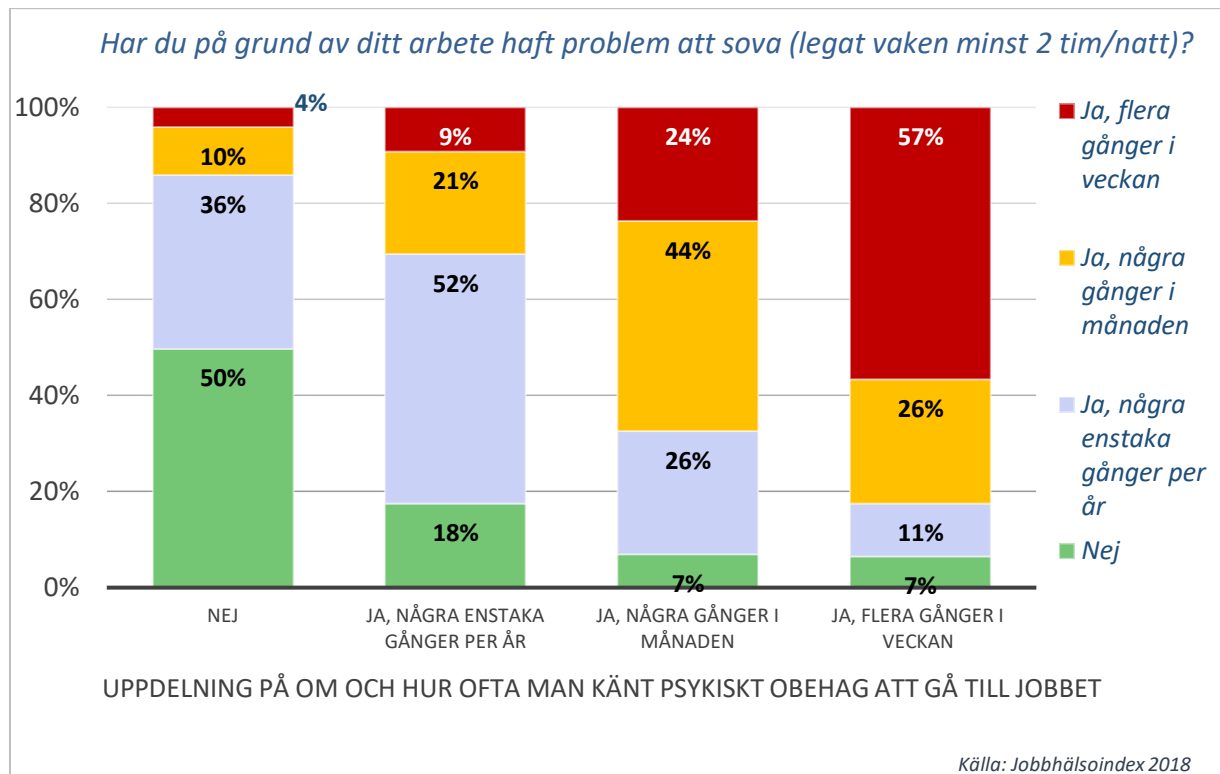
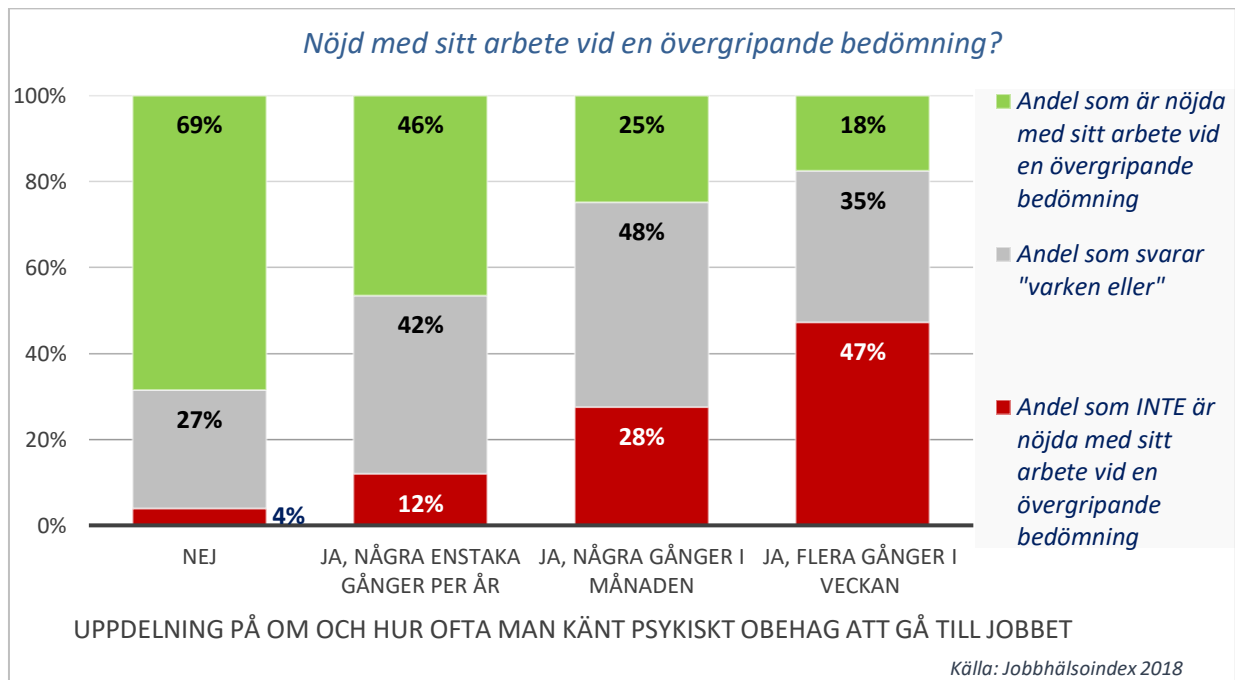

Diagram 8. Redovisning av andel personer som på grund av arbetet haft svårt att sova och legat vaken minst 2 timmar per natt uppdelat på om man känt psykiskt obehag inför jobbet och i så fall hur ofta.

Av diagrammet framgår att hela 57 procent av de som flera gånger i vecka känt psykiskt obehag att gå till jobbet också flera gånger i veckan haft svårt att sova och legat vaken minst 2 timmar per natt. Känslan av att känna psykiskt obehag inför jobbet startar alltså redan på natten. Bara 7 procent av de som känt psykiskt obehag flera gånger i veckan uppger att de inte har några problem alls med nattsömnen.

Motsvarande andel för de som aldrig känt psykiskt obehag inför jobbet är det omvända. Bland dessa är det bara 4 procent som uppger sig ha problem med nattsömnen flera gånger varje vecka och hela 50 procent som aldrig har problem med nattsömnen.

Missnöjd med arbetet är vanligt om känner psykiskt obehag inför jobbet.

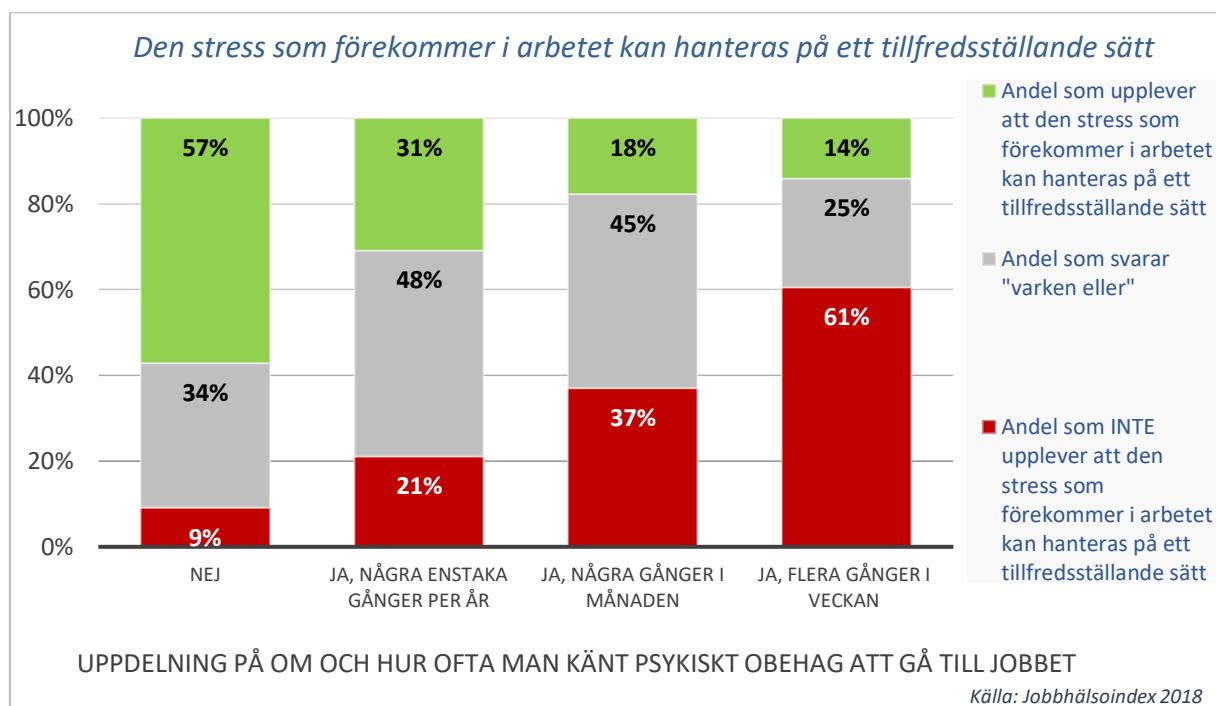
Diagram 9. Redovisning av andel nöjda respektive inte nöjda med sitt arbete vid en övergripande bedömning uppdelat på om man känt psykiskt obehag inför jobbet och i så fall hur ofta.

Av diagrammet framgår att hela 47 procent av de som flera gånger i vecka känt psykiskt obehag att gå till jobbet också uppger att de inte är nöjda med sitt arbete vid en övergripande bedömning medan endast 17 procent av dessa uppger att de är nöjda med sitt arbete.

Motsvarande andel för de som aldrig känt psykiskt obehag inför jobbet är helt annorlunda. Bland dessa är det bara 4 procent som uppger att de inte är nöjda med arbetet vid en övergripande bedömning och hela 69 procent är nöjda med sitt arbete.

I diagrammen 9 till 12 redovisar vi hur stor andel som är nöjda/instämmer, missnöjda/instämmer inte på en tiogradig skala uppdelat på om och i vilken omfattning man känt psykiskt obehag att gå till jobbet. Under avsnittet om redovisningsprinciper på sidan 5 och 6 framgår hur vi kategoriserat indelningen på den tiogradiga skalan.

Svårt att hantera stress går hand i hand med psykiska obehagskänslor inför jobbet

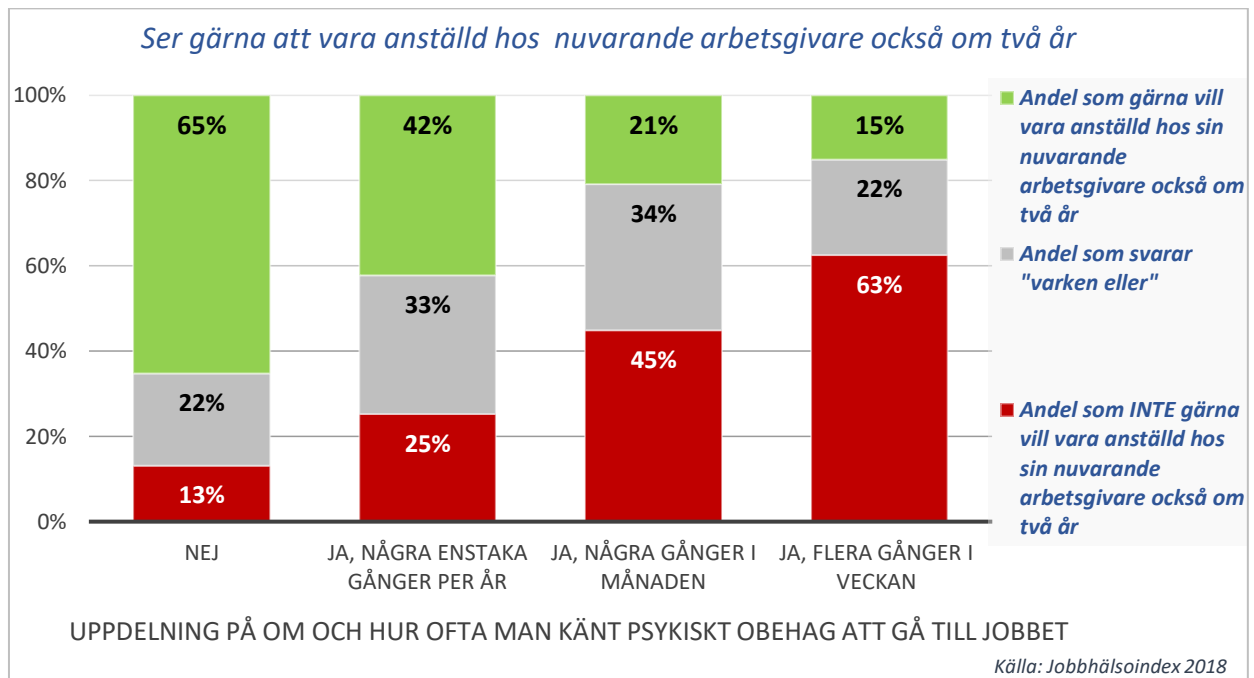
Diagram10. Redovisning av hur stor andel som upplever att den stress som förekommer i arbetet kan hanteras på ett tillfredsställande sätt eller inte uppdelat på om man känt psykiskt obehag inför jobbet och i så fall hur ofta.

Av diagrammet framgår att hela 61 procent av de som flera gånger i vecka känt psykiskt obehag att gå till jobbet också uppger att de inte kan hantera den stress som förekommer i arbetet på ett tillfredsställande sätt medan endast 14 procent av dessa uppger att de kan hantera stressen tillfredsställande.

Motsvarande andel för de som aldrig känt psykiskt obehag inför jobbet är helt annorlunda. Bland dessa är det bara 9 procent som uppger att de inte kan hantera den arbetsrelaterade stressen på ett tillförlitligt sätt medan 57 procent inte upplever stressen i arbetet som ett problem.

Anställda som känner psykiskt obehag inför jobbet verkar vilja lämna sin arbetsgivare

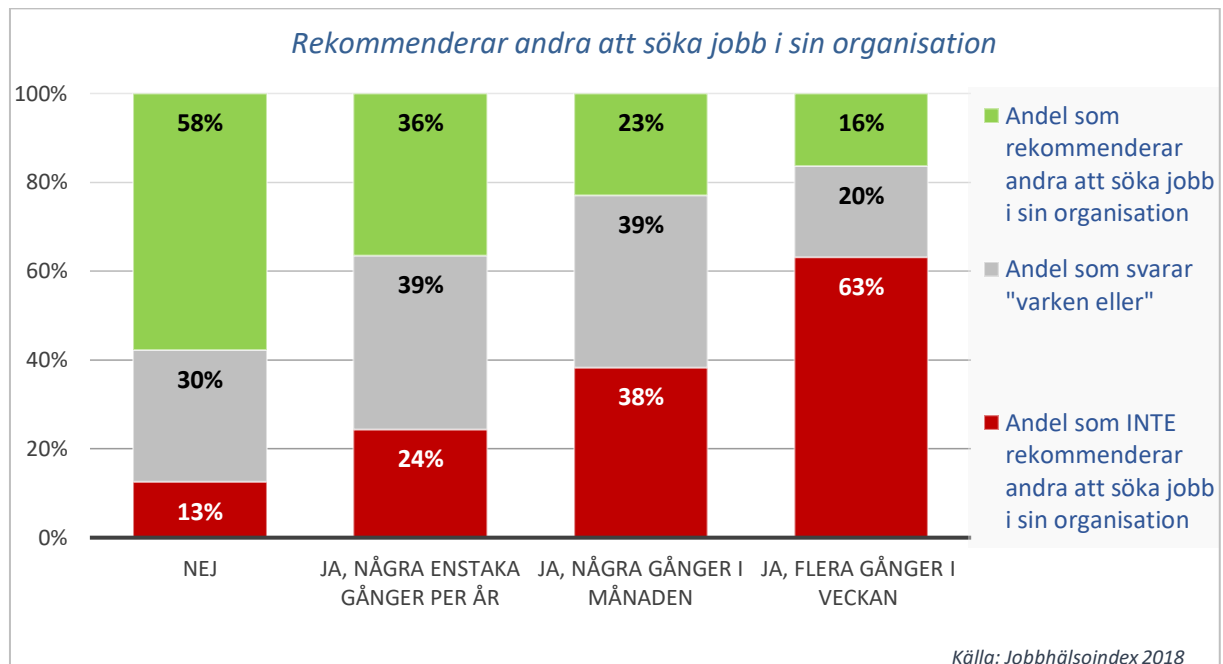

Diagram 11. Redovisning av andel anställda som gärna vill respektive inte gärna vill vara anställd hos nuvarande arbetsgivare också om två år uppdelat på om man känt psykiskt obehag inför jobbet och i så fall hur ofta.

Av diagrammet framgår att hela 63 procent av de som flera gånger i vecka känt psykiskt obehag att gå till jobbet också uppger att de inte gärna vill vara anställda hos nuvarande arbetsgivare också om två år medan endast 15 procent av dessa gärna vill vara fortsatt anställda.

Bland de som aldrig känt psykiskt obehag inför jobbet är inställningen helt omvänd. Bland dessa är det bara 13 procent som uppger att de inte gärna vill vara anställda hos nuvarande arbetsgivare också om två år och hela 65 procent som inte gärna vill vara kvar.

Dåligt renommé för arbetsgivare med anställda som känner psykiskt obehag att gå till jobbet

Diagram12. Redovisning av hur stor andel som kan rekommendera andra att söka jobb i sin organisation eller inte uppdelat på om man känt psykiskt obehag inför jobbet och i så fall hur ofta.

Av diagrammet framgår att så många som 63 procent av de som flera gånger i vecka känt psykiskt obehag att gå till jobbet också uppger att de inte vill rekommendera andra att söka jobb i sin organisation medan endast 16 procent av dessa uppger att de kan rekommendera sin organisation för andra.

Motsvarande andel för de som aldrig känt psykiskt obehag inför jobbet är snarare omvänt. Bland dessa är det endast 13 procent som uppger att de inte vill rekommendera andra att söka jobb i sin organisation och 58 procent som kan rekommendera sin organisation för andra.